

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Undecimus de interioribus gaudiis trascibilis co[n]cupiscibilis quiatatione
intellectus ro[...]ne scibilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum X Cap. XI

oblectus quos nro sensu. **F**in illud
Job. xix. Credo qd redemptor meus vi-
dit et. Et i carne mea videbo deum sal-
natorem meum. Et eadem rone audiet. o do-
rabit. gustabit et taret. qz visus ponit
p noticia alioy sensu. **P**rio qz i pna
erit xps visui oblectus pulcherrimu. qz
hic ena fuit pulcherrim hoim. **F**in illud
ps. Speciosus forma p filijs hoim.
Cicatrices ena no deformat. s; vltra oē
qd o gemis et coronis cogitari pot de-
corabit. **I**ta de p oib; dicit asab;
illud Cant. iij. Egredimini filie syon
et videte regē i diademate q coronavit
eū mat sua scz synagoga. in die solēni-
tatis et leticie. supple. egredimini et vi-
dete. **S**z qres. quō q xpus videri
poterit sua pulcherrimā ppriā faciem.
Sicut quō alij scī ppriās. **A**n. mgf Jo-
hānes. q p spēs in fluxas s; pnt vbiq;
et sp. et etiā pnt videre ppriās facies p
spēs a se receptas et reflexas. pnt em
vri corpib; glōsis alioy. vel etiā ma-
nib; pprijs levādo eas an oculos tāq;
speculis mūdissimis. **C**ui rō ē. qz **F**in
Grego. corpa glōsa sunt trāspareta
polita etiā sunt. et aie bōy pnt vri cor-
porib; suis et spēs sensibilib; ad pla-
citū. sic et xps in resurrectione. vñ sub-
trahendo vel imutādo pnt corpa sua
facere terminata et p pns optia specie-
rū receptacula. et sic videre eis sū op-
posita. **S**do in pna xpus erit auditus
nro oblectus iocundissimū. ita vt vbum
vnū amoroze alteri amicabilē allocu-
tū. p dulcedine mortal hō sufficē non
posset qn cor ei; p dulcedie liqfactus
deficeret nisi miraculoze deus aliquē
vellet pseruare. **X**ps itaq; sil posse loq;
pōt. et cātare optimis regul; art; musi-
ce. et alta hēbit in sūmo q creature brē
hēbūt pncipatue solū ab eo. **D**e gu-
stu. tactu. olfactu. pēplare sic ē. dictū
est de alijs. dūmō nobilissime xpo at-
tribuas. amplex; etiā castissimos xps

in pna nemini negabit. q hic dulcis a
deuotis pmisit se tāgi. et qsdā ē āplexa-
tus. vt p; in die resurrectionis de mulie-
rib; accedētib; q pedes ei; rennerūt.
Et Mar. ix. dī. Iesus accipēs puerū
quē cū cōplexus ēt ait illis. **Q**uisq;
vnū ex his pueris recepit me recipit.
Et Mar. x. ait. **S**inite puulos venire
ad me et cōplexas eos bñdixebat eos.
hec omnia de Johāne de tabaco vbi ē.

Capitulum. xi.

Quo ad scdm pncipale de inte-
riorib; bōy gaudijs notandū
q talū replunt qnq; p opposi-
tū ad qnq; interiores penas dānatoy
recitatas supra. ca. iij. **P**rimū gaudiu
interi; erit i sensu interi; et exteri;
multiplici melioratiōe. **S**cdm ē i irasci-
bilit; et cupiscibil; detatiōe. **T**ertū in
intellect; respectu oim scibiliū pfectōe
Quartū in oim pteritoy gūssima pte
platonē. **Q**uinū i oim opationū ad
dei voluntatē pformatiōe. **S**extū ad
primū notadū **F**in Johem de tabaco
vbi pus. q duodeci sūt q i pna faciūt
sensibiliū interi; et exteri; maximā
delectatiōē. et qdlibet inter illa duo-
decim hzvalde mltā s; se. **P**rimū est
debita spiritū qnitas. vt ad mīn; spi-
ritū maior puritas. supposito q i pa-
trā foret delectatio cū oi dilatiōe. **S**e-
cūdū ē cōplexiōis bonitas. cui; signū
est q melācolici nō sūt apti ad delecta-
tiōes sic sanguines. **I**n pna at scī opti-
mas habebūt pplexiōes s; cūilib; z
merita. **T**ertū ē iuuent; etas. qz **F**in
pbm. vij. eth. **I**n senib; mīn; ē de de-
lectatiōe q i iuuenib;. **I**n etate autē
xpi resurgem;. **F**in aplm. vñ apitudi-
nē maximā habebim; ad gaudēdū. si
cui; etiaz sulphur maiorē hz apitudi-
nē ad ignēdū q lignuz fumigans.
Quartū ē pfectio tā sensuū q opatio-
nū. qz qnto potētia ē pfectoz. tāto opa-
tio ē delectabilior; **F**in pbm. iij. ethic.

Flet autē p̄tunc refrenētia ab aīa in cor
pus vt in iūis opationib⁹ p̄ficiant sen
sus. p̄tunc dicit Aug. i epla ad Diocor.
Quintū ē q̄ opabimur attēti⁹ q̄ i via
q̄ p̄tunc nō erūt impedimēta q̄ nunc
inde surget maria delectatio. Sextus
est. q̄ sine lesione organoz actuabun
tur oēs sensus nisi. Septimus ē. q̄ nō
verabimur in organis mēbroz ⁊ sen
suum tedio vel labore. Octauū ē imp
mictio delectatōis cū tristitia. Nonū
est q̄ nō min⁹ delectabimur in p̄cessu
delectatōis q̄ in p̄ncipio. Decimū ē
q̄ magis a longinq̄ possumus videre
corpa sc̄torū gl̄iosa. audire. odorare. ⁊
sic de alijs sensibus. q̄ non gl̄iosa. q̄
delectabili⁹ ē. q̄ a longinq̄ vidēdo. au
diendo. ⁊ sic de alijs plā videm⁹ ⁊ au
dim⁹. Undecimū ē q̄ licet nō p̄ se. tū
p̄ accidēs intellect⁹ ⁊ affect⁹ sentiēdo
recreabunt p̄ p̄sentia dei in oibus re
bus existentē. maxie in xp̄o. sic p̄cludi
mus i via aliq̄ue viuere ex locutione.
Duodecimū ē maue meritū fm sen
sum q̄ mēbra h̄z potēte coopare sunt
ad meritū x̄p̄i q̄ in p̄tia magis gaude
bim⁹ fm sensus nō solū absolute. sed
etiā in cōpatione vni⁹ s̄sus ad aliū. ⁊
vni⁹ mēbru ad aliud. q̄ si aliq̄s fm cer
tū sensus hic plus meruit p̄uarine vel
positiue q̄ fm aliū. fm h̄ etiā ampli⁹
p̄miabit. vt oculus a uanis visibilib⁹
abstinēdo. v̄ eucharistia deuote vidē
do ⁊ sic d̄ aurib⁹ ⁊ de alijs fm talē p̄e
plus p̄miabit. Dñ dñes i inferno fm
Brego. vbi plus peccauit ibi amplius
sc̄z i lingua tor⁹ ē. Sic eadē rōne Ia
zarus vbi plus meruit ibi plus p̄mi
bit. **S**cdm p̄ncipale interi⁹ gaudiū
erit de irascibil⁹ ⁊ concupiscibil⁹ q̄eratiōe.
q̄ concupiscibil⁹ apli⁹ de sensibilib⁹ deli
tijs nō poterit optare. cū sit i apice p̄
fecta. nec irascibil⁹ altcut h̄bit tristi re
pugnare. aut aliq̄d rāq̄ difficile ⁊ ar
duū cōsiderare. Ibi et. et. amicitia ⁊

ra int̄ xp̄m ⁊ ei⁹ m̄ez ex vna p̄te ⁊ nos.
ex al. a. De q̄ Ansel. li. de silind inib⁹
dic̄ sic. Cōtēplare xp̄m p̄ quē tibi oīa
gaudia eueniēt. ⁊ p̄cipies q̄ ille plus
q̄ tu te sp̄m ⁊ q̄ oēs ali⁹ se incōpabilē
amet te. ⁊ tu sup te sp̄z sup oēs alios
ineffabili q̄daz in auitate illū amab. h̄
ille. Ibi etiā amicitia p̄fecta erit int̄ te
⁊ oēs electos hoīes. Ibi etiā amicitia
erit int̄ te ⁊ oīs angelicos sp̄s. Ibi
etiā gau debim⁹ d̄ euasione oīm odioz
q̄ h̄nt dānati. De amicitia cōcordia ⁊
hōre habes p̄cedēti cap. De p̄nti etiaz
materia h̄re potes plura q̄ dicta sunt
de penit̄ iteriozib⁹ dānatoz. sc̄do mē
bro p̄ncipali ibidē. **T**ertiu p̄ncipale
interi⁹ gaudiū erit de intellect⁹ respe
ctu oīm sc̄bilib⁹ p̄fectiōe. **I**bi notan
dū q̄ intellect⁹ aīe b̄tē q̄dāno sc̄iet in
numerabilia p̄ q̄nc̄ influx⁹. **P**rimo
cōḡscet p̄ sp̄s influxas sic alie s̄be sepa
te nāliter plura. **S**c̄do p̄ sp̄s acq̄sitas
h̄ci via. **T**ertio p̄ sp̄s receptas p̄ sen
sus corp̄is gl̄orificatiue dicit̄ ē d̄ actu
atione q̄nc̄ sensuū. **Q**uarto p̄ illum
nationē aīe xp̄i ⁊ beate v̄ginis. ⁊ alio
rum superiorū beatoz. **T**ū dicit̄ Tho.
in. liij. dist. xliij. **Q**uādo gl̄ia hoīm ⁊ an
geloz erit penit̄ cōsumata. oēs beati
sc̄ient oīa q̄ deus sc̄iētia v̄sionis no
uit. i. oīa q̄ vnq̄ sunt p̄terita. oīa p̄sen
tia s̄c̄. ⁊ oīa q̄ vnq̄ sūt futura. ita tū q̄
nō oēs beati oīa videāt in eēntia dicit̄
na. **S**z aīa xp̄i ibi plene videbit oīa. si
cut ⁊ nūc videt. alij autem ibi videbūt
plura v̄ pauetora fm gradū quo deū
cognoscēt. **E**t sic aīa xp̄i de his q̄ p̄e
alijs videt in verbo oēs altos illum
nabit. **D**ñ dicit̄ Apoc. xxi. q̄ claritas
dei illuminat ciuitate beatoz. ⁊ lucer
na ei⁹ ē agnus. **E**t s̄c̄lter ali⁹ supiores
illuminabit inferiores. nō quidē noua
illuminatione. vt sc̄iētia inferiorz p̄
hoc augeat. h̄ q̄dā p̄tinuatōe illumina
tionis. **S**ic si intelligat q̄ sol quiescēt

illuminaat aere. Et sic dicit Anselm. xij. q. qui ad iusticia erudiant multos fulgebunt quasi stelle imperpetuas eternitates. Prelatio autem ordinis est cessatura quantum ad ea que nunc circa nos per angelorum ordinata ministeria exercent. **H**oc Quinto in dei cuncta. vel spali dei influentia cognoscet omnia etiam individua. **D**icit Anselm. li. de similitudinibus dicit sic. **B**rutudinis pars sapia que hic se carere estimat si quid non agnouerit quod aliter scire putauerit. **S**ed que est sapia que seipsum ignorat. que enim perfecte cognoscere valeat cuiusmodi res sit corpus eius interius. que posterius et exterius. **I**n futuro autem beatus nihil eorum que scire voluerit ignorabit quia in summa sapia totius creature bonitate videbitur. quia in deo melius quam in seipsa relucere constat. ibi singuli omnes. ibi ab omnibus singuli cognoscunt nec quecumque omnino latebit. que prescientia. que agere qua stirpe que educata fuerit. vel quod etiam in vita sua fecerit. **S**ed diceret. numquid scelera mea que erubescenda cunctis professio deleterat. ibi cunctis in aperto contenta traduntur in cordis mei libro. **S**ed tu cui tanta dimissa sunt numquid in gratia eris. **C**erte in illius laudibus eternaliter. **I**o cunctus spiritus de quanta miseria sis erit. **O**portet propterea coram habebis. cum singulorum conscientie singulis pateat fateri audeo curata crimina sine confusione ad magnam misericordiam dei eiusque gratificationem. tu amque congratulationem cunctis patere. **N**on enim per peccatis te maior cordis angustia premeret. scelerumque veterum magis pudebit quam aliquam magnam vulneribus sanctatum. nuncque ex omni parte sanatum aboliti sanguinis molestia premit. **N**umquid eorum que in cunctis positum infans egerit vereda pudeat. tunc quippe cum integre sanitas. perfecta mundicia. plena remissio omnium secura offensio non impunitas certe tibi arriserit cognitio vel recordatio peccatorum tuorum in nullo tibi horrore vel punitio esse poterit.

verum super agnitionis delictum velut enormi ac feda infirmitate tua pietas. virtus. sapia medici que te sanavit sublimius a cunctis admirabilis. laudabit. magnificabilis. laus autem talis dei etiam tua gloria est. **S**ed dicitis. Gloria dei tibi intuenti dā video. sed quomodo inter tot innocentes in me sanata intuentes non me iudicent. **N**on intelligo. de quo agis frater. intelliget te nequam se sed deum in quem peccasti offendisse quem tu videri penitentem ignovisti se. nec in cor innocens ascendere potest ut te iudicet cum sic deum offenderet magis clemens admirabilis non solum in te sed etiam in se que ne per medicamentum idigeret custodit fuit. **S**i tibi etiam angeli te indigni societate sua iudicare vellent dicentes. **T**u homo de pulvere factus preceptum dei te in scenum peccati dimersisti. numquid nobis similes es vis que nunc deus dei preceptum trepidam disti. ridebis. **S**i de pulvere vis disti. cuius sum. non mixtum si vero teratorem impulsus sum cadens. vix agnita christi gratia. pro eo oia reliqua eius voluntate conatus sum implere. vide tribulationes in fame in siti que ad eius honorem sustinui. vos autem nunc horum nihil meminit. **S**ed hoc rocuratio ad ultimum respicit. que vim sibi fecerunt. **D**icit autem dicere potest. que in regno dei vitam quam equitate donorum gratie christi ascribitur cuius sanguis bonis cunctis preponderat. **h**ec Anselm. **Q**uartum in iustis gaudium principale consistit in omnium preteritorum gratia ma prelatio. **N**am tunc distinctissime videbunt in propriis operibus que in aliis quod diligenter deum secundum apostolum. **D**ia cooperantur in bonum. celum. terra. mundus. infernus. boni et mali propter adversa. de monte boni angelus. **T**unc videre poterunt iudicia dei que sunt abyssus multa. **T**ibi presens. mirabilis dices. **Z**elavi super iniquis pacem peccatorum vides. non est respectus mortis eorum etc. **E**t sequitur. **D**onec intrem in sanctuarium dei et intelligam in novissimis eorum. id est. post hanc vitam.

Et **Psere. xij.** **Q**uare via imploꝝ pro
sperat. bñ est oib⁹ q̄ opant iniquitatē.
Sꝫ pcedit. **I**ust⁹ qd̄ es dñe si dispu-
tem tecū rē. **H**ic erunt tot gaudia. q̄
de cognitis. vt i pcedēt mēbro dicitur
est norabilia bñ p̄siderāt dona eis hic
in via collata. **H**ic etiā maria gaudia
hñt q̄ euaserunt oēs vermes p̄sciēte.
His hñt damnati in inferno. **Q**uirtū
intrinsicū gaudiū p̄sistit in oim opati
onū ad deivolūtate p̄formatōe. **S**icut
em̄ damnati perpetue peccant. ita isti
perpetue deū honorāt. **E**t sicut dāna-
ti p̄ quolibet suo malo actu eēntiales
penā hñt. i. inseparabilē deordinatōe.
fm̄ illd̄ **Aug. li. p̄fē.** **I**ussisti dñe r̄ ita
factū est. vt pena sit sibi oīs anim⁹ in-
ordinatus. **I**ta saluati in quolibet suo
actu q̄ dā inseparabilē cōtinuū p̄m̄tū
hñt cōplacētā de bonis actibus q̄s
deū in eis vidēt opari rē.

Capitulum. xij.

Gaudia sup̄iora aie beate in pa-
tria nūcyltino sunt declarāda
que p̄sistūt in dotib⁹ aie tribus
Ubi p̄mo notādus qd̄ sit dos. de hoc
dicitur ē supra. vij. ca. **S**ecō nōt **Tho.**
in. iij. dif. xliij. pp̄te inquit dotes aie
sunt immediata p̄ncipia illius opati-
onis in qua bñtudo cōsistit. p̄ quā aia
xpo cōiungit. **E**t sunt tres dotes tan-
q̄ tria sup̄ma dona animā sūme ordi-
nātāz disponētia ad bñtudinē. **P**ria
est visio. i. habitus luminis gl̄ie seu sa-
pientie. **S**ecōda est dilectio. i. cōsūmata
z p̄fecta charitas p̄rie. **T**ertia ē cōpre-
hensio. i. tenio dei infiniti boni qui se
tradit suayntone ipsius aie eēntie intel-
lectū volūtari z memorie. **E**t hoc do-
num tertiuū est deus ip̄e q̄ matius itel-
ligi neq̄r. **E**x his trib⁹ sup̄mis donis
permanētibus anima elicit tres perfe-
ctissimas operationes. **E**x primo visi-
onem dei clarā. **E**x secundo dilecti-
onem dei summā. **E**t ex tertio. certiss-

dinem de non amissibilitate sup̄mā.
Que tria sequuntur in explicabilis aie
delectatio. fructio z letificatio. **U**nde
sicut ad dulciter z delectabiliter vidē-
dum aliqd̄. puta rosam. tria p̄ncipaliter
requiruntur. **P**rimo vt oculus sit
transparenter mūdus p̄ humidū gla-
ciale. **S**ecundo vt lumē corporeale ad-
ueniat oculo z medio. qd̄ facit mediū
transparenter in actu vt possit moueri a
colore. **E**t tertio similitudo quedā de-
cisa a rosa. que similitudo rosam in o-
culo representat. quia rosa non ē in o-
culo. sed eius similitudo in specie co-
loris. **S**ic etiā ad videndū deū beatiffi-
ce. primo requirit aliqd̄ lumē in ip̄so
oculo anime. qd̄ est intellectus. ita vt
fiat potēs ad deum intelligendū. non
p̄ qd̄ h̄ sub quo potētiōz fiāt. sic potēti-
tia p̄ habitū sit fortior. sꝫ illud **Matf.**
.v. **B**ean mundo corde. **S**ecundo ha-
bitus charitatis p̄fectus affectū mul-
cens vt delectabilissime videat. **T**er-
tio deus ip̄e loco similitudinis in cor-
poralibus sic se vniet memorie. vt sit
p̄ncipiū q̄ deū vidēt. z nō vniet se p̄ si-
militudinē. **S**ed q̄rit. cur sint tres
dotes aie. **R**ñ. sꝫ **Tho.** z alios triplici
de cā **P**riovt sic fatlet tota imago aie
q̄ p̄sistit in intellectu volūtate z mēoria
velut in aie trib⁹ sup̄mis potētijs. **N**ā
sapia seu lumē gl̄ie p̄ficiet sūme intelle-
ctū. charitas p̄sumata affectū. z p̄p̄e-
sio dei appropitate mēoriaz. **S**ecō vt
sūme remunerēt tres nobilissime bñ-
tes vie. fides. charitas z spes. **N**ā fides
meret lumē gl̄ie. spes retentionē. z cha-
ritas summā dilectionē. **F**ides tñz spes
nō manebūt eēntialiter in patria. sꝫ fi-
des succedit lumē gl̄ie. z spes tētio. cha-
ritas vero manebit. sꝫ p̄ficiet ibi. fm̄ illd̄
apli. j. c. o. xij. **N**ūc manēt fides spes
z charitas. maior autē horū ē charitas.
Tertio vt trib⁹ p̄sonis diuinitis optime
cōformemur. **N**am per lumē gl̄ie seu